

**BACSKAI KATINKA SZERK. 2017: A FELEKEZETI OKTATÁS
ÚJ NEGYEDSZÁZADA
(RECENZÍÓ)**

**KATINKA BACSKAI ED. 2017: A NEW QUARTER OF A
CENTURTY IN THE CHURCH-RUN EDUCATION
(BOOK REVIEW)**

Karászi Zsuzsanna

Abstract: The authors of this volume are researchers who were directly or intellectually influenced by the fertilizing effect of Gabriella Pusztai's path. The volume is divided into three major thematic sections. The first section discusses the development of the church-run education system, the second section examines the inner world of the church-run schools and last but not least, the third section deals with religious socialization.

Keywords: church-run education, religious socialization, church-run schools

Orando et laborando – olvasható a Debreceni Református Kollégium homlokzatán, illetve a Pusztai Gabriella tiszteletére, Bacskai Katinka által szerkesztett kötet borítóján. *A felekezeti oktatás új negyedszázada* címet viselő kötet 2017-ben, a Debreceni Egyetemi Kiadó nyomtatásában jelent meg.

A kötet előszava *A láthatatlan kéztől a látható kézig – Egy kutatás pályáíve* alcímmel kezdődik, amely Bacskai Katinka és Kozma Tamás tollából származik. A szóban forgó tanulmánykötet említést tesz a kutatásról, melyre maga az alcím is utal, valamint annak újabb eredményeiről. Az említett kutatás fő témája a vallásos nevelés, a vallásos közösségek és az oktatás kapcsolata Közép-Európában, a rendszerváltás korában. A kutatás mögött természetesen kutató áll, aki igen nagy hatással volt jelen kötet szerzőire. Nemcsak kimagaslóan fölfelé ívelő pályája, de művei is hozzájárultak a téma iránti érdeklődők és elkötelezettek folyamatosan növekvő számához. Ezen művek közé tartozik az *Iskola és közösség* (2004), *A társadalmi tőke és az iskola* (2009), *A láthatatlan kéztől a baráti kézig* (2011) és még további számos további publikáció.

A kötet három nagy fejezetre tagolódik. A fejezetek tematikusak, Pusztai Gabriella egyházi iskolákkal kapcsolatos kutatásainak egy-egy ágát dolgozzák fel, gondolják tovább.

Az első fejezet a *Rendszerré szerveződés* címet viseli. Kodácsy-Simon Eszter nyitótanulmánya a Luther-oktatással kapcsolatos téziseket foglalja össze, megemlékezve a reformáció 500. évfordulójáról is. Verdes Miklós tanulmánya a nevelési értékekre fókuszáló kutatások sorához csatlakozik, ezt követi M. Császár Zsuzsa írása, mely a református felekezeti oktatással foglalkozik az ország hátrányos térségeit előtérbe helyezve, továbbá tanulmányának középpontjában a református közoktatási intézmények működésének területi jellemzőinek vizsgálata áll. Hideg Gabriella, Jankó Krisztina, Kozma Tamás és Oláh Ildikó tanulmánya az ökumenikus iskolák keletkezésével foglalkozik, olyan iskolákéval, határozzák meg a szerzők a bevezetésben, amelyeknek vallásos, de nem felekezeti jellegű helyi pedagógiai programja és nevelési terve volt. Frigy Szabolcs tanulmánya célja, hogy bemutassa az egyház és az állam közötti protokollszerződésen keresztül a román felekezeti oktatás jogi helyzetét,

valamint működési sajátosságait. Végül pedig Fekete József tanulmány zárja az első fejezetet, amely bemutatja a török Gülen-mozgalmat és a hozzá köthető oktatási intézményeket.

A második fejezet az iskolaválasztásra, az eredményességre és a pedagógusokra fókuszál. A nyitótanulmányban Silvia Avram és a nemrég elhunyt Jaap Dronkerst nemzetközi szinten vizsgálták az iskolaválasztást a nem állami iskolák terén. Ezt követi Inántszy-Pap Ágnes tanulmánya, mely ugyancsak az iskolaválasztás témakörével foglalkozik, az eltérés csupán annyi, hogy a görögkatolikus fenntartású intézményekre fókuszál megvizsgálva az iskolaválasztási motivációk és a társadalmi háttérváltozók kapcsolatát a magyarországi görögkatolikus egyház által fenntartott iskolákban tanulók szüleit véve alapsokaságul. Tovább haladva Bacskai Katinka tanulmányát olvashatjuk, aki az iskolafenntartók és az iskolai eredményesség különbségeit vizsgálja, továbbá az iskolák társadalmi és eredményességi homogenitását, valamint az iskolák társadalmi hátterük alapján elvárt teljesítményüktől való eltéréseket és a hozzáadott értéket. Morvai Laura az egyházi és nem egyházi pedagógusok továbbképzési igényeit vizsgálja az észak-alföldi régióban. Ezen fejezet zárótanulmányában Tódor Imre a romániai felekezeti iskolában tanító pedagógusokról számol be nemzetközi felmérés tükrében.

A harmadik fejezet a vallási szocializáció témakörében született tanulmányokat foglalja össze. Bálicity Csaba és Duráczky Bálint tanulmányukban a gyermekkori család és a tágabb társadalmi környezetet vizsgálják, továbbá, hogy ezek milyen mértékben befolyásolják a vallásosság intergenerációs átadását. A továbbiakban Hüse Lajos vizsgálja a vallásosság és az iskolai motiváció összefüggéseit az etnikai szegregátumokban élő gyermekeknél. A roma tanulók vallásosságát és továbbtanulását Kecznán Ágota tanulmány összegzi, célja megfigyelni a vallásosság és a vallási kisközösségekhez tartozás hatását a roma tanulók tanulmányi teljesítményére. Ezt követi Kisnémet László Fülöp tanulmánya, aki egy bentlakásos felekezeti fiúgimnázium diákjainak és öregdiákjainak vallásosságát veszi górcső alá. A vallási szocializáció igen széles skálán kerül bemutatásra ebben a fejezetben, a családi szocializációtól kezdve eljutunk a felsőoktatásig, Fényes Hajnalka tanulmányában a vallásosság eltérő dimenzióinak hatását vizsgálja a felsőoktatási hallgatók önkéntességére vetítve azt. Végül, de nem utolsósorban a fejezet zárótanulmányaként olvashatjuk Berei Emese Beáta tanulmányát, mely a vallásos hallgatók iránti kortárs kapcsolati attitűdöket összegzi a Kárpát-medencében.

Mindezeket követően a kötet végén megjelenik a tanulmányok angol nyelvű absztraktja.

A kötet egyfajta köszönet. Ezt a köszönetet pedig azok alkották, akikre hatott Pusztai Gabriella pályájának termékenyítő hatása, remélve, hogy a témában elkötelezettek száma tovább növekszik majd.

Irodalomjegyzék

Bacskai K. (szerk. 2017): *A felekezeti oktatás új negyedszázada*. Debreceni Egyetem Kiadó, Debrecen.

Szerző

Karászi Zsuzsanna, Debreceni Egyetem, Debrecen (Magyarország). E-mail: zsuzsanna.karaszi@gmail.com